

Eseu despre relatia dintre incipit si final intr-o nuvela studziata

Scrie un eseu de 2 - 3 pagini, despre relatia dintre incipit si final intr-o nuvela studziata. in elaborarea eseului, v ei avea in vedere urmatoarele repere:

- prezentarea a patru componente de structura si / sau de compozitie a nuvelei pentru care ai optat (de exemplu: tema, viziune despre lume, constructia subiectului, particularitati ale compozitiei, perspectiva narativa, tehnici narative, secventa narativa, episod, relatii temporale si spatiale, personaj, modalitati de caracterizare a personajului etc.);
- ilustrarea trasaturilor incipitului, prin referire la textul narativ ales;
- comentarea particularitatilor constructiei finalului in textul narativ ales;
- exprimarea unei opinii argumentate despre semnificatia / semnificatiile relatiei dintre incipitul si finalul nuvelei alese.

in structura unei opere epice, incipitul si finalul au un rol foarte important, dat fiind faptul ca sunt elementele compozitionale care asigura relatia dintre lumea cititorului si lumea imaginara. Incipitul este o formula de inceput al unui roman (al unei nuvele) care se tine minte si are consecinte in desfasurarea ulterioara a operei. Se poate realiza in mai multe moduri - prin descrierea mediului (oras, strada, casa), fixarea timpului si a locului actiunii, referirea la un eveniment anterior sau la unul in desfasurare. Finalul reprezinta formula de incheiere a unei opere literare, care ilustreaza viziunea autorului asupra evenimentelor prezentate. Finalul nu coincide intotdeauna cu deznodamantul si foloseste diverse strategii: descriere care reia datele din incipit; dialog sau replica prin care se rezuma lumea fictiunii; prefigurare a unor evenimente care nu mai sunt relatate in opera. Finalul poate fi deschis - opera poate continua - sau inchis - totul este lamurit - Alexandru Lapusneanu (de Costache Negruzzi).

Tema nuvelei Alexandru Lapusneanu de Costache Negruzzi este istorica; autorul evoca un episod din istoria Moldovei - ultimii ani de domnie ai personajului eponim. Incipitul nuvelei sustine intentiile autorului de a ilustra o anumita perioada istorica, prin mentionarea unor fapte si persoane reale - Despot - Voda, Alexandru Lapusneanu, intoarcerea lui Lapusneanu cu ajutor strain pentru a redobandi tronul Moldovei.

Incipitul nuvelei se construiesc ex abrupto, introducandu-l pe cititor in atmosfera de epoca. Autorul comprima, intr-o fraza, informatiile referitoare la circumstantele in care Alexandru Lapusneanu se intoarce in tara pentru a-si relua tronul. Cronologia din incipit nu este lineara, evocand evenimentul cel mai apropiat - "Iacov Eraclid, poreclit Despotul", este ucis de Tomsa, care ajunge domn al Moldovei - si continuand cu evenimente anterioare - Lapusneanu fusese invins de doua ori de "ostile Despotului", dar obtine ajutor turcesc si se intoarce "sa izgoneasca pre rapitorul Tomsa", pentru a-si recapata tronul. in incipit se creeaza premisele conflictului exterior al nuvelei - dintre domnitor si boieri - , prin precizarea circumstantelor in care Lapusneanu pierde tronul Moldovei -

"pre care nu l-ar fi pierdut, de n-ar fi fost vandut de boieri". Asadar, tradarea boierilor, unul dintre factorii principali declansatori ai conflictului care sustine actiunea acestei opere epice, este un element prin care se creeaza tensiunea relatarii inca din incipit. Imaginea care se impune in aceasta parte a nuvelei este aceea a personajului principal, eponim. De altfel, un fragment din replica pe care le-o adreseaza domnitorilor veniti sa-l intampine la hotar devine moto-ul primei parti a nuvelei: "Daca voi nu ma vreti, eu va vreau..."

Ca structura compozitionala, nuvela este alcatuita din patru parti, fiecare precedata de cate un moto semnificativ. Fiecare parte este structurata printr-o inlantuire de episoade, care urmaresc un conflict concentrat in jurul personajului principal. intors in Moldova cu ajutor strain, Alexandru Lapusneanu este intampinat la hotar de patru boieri - Spancioc, Stroici, Veverita si Motoc - , care il informeaza ca "norodul" nu il vrea si ii cer sa se intoarca de unde a venit. Afirmandu-si hotararea de a-si recapata tronul, Lapusneanu da dovada de fermitate si de tarie de caracter. Personajele sunt particularizate prin atitudini, gesturi, limbaj. Daca in cronica relatarea si prezentarea sunt facute in stil indirect, in nuvela stilul direct contribuie decisiv la fixarea caracterelor.

Chiar daca naratorul obiectiv si omniscient prezinta scena dintr-o perspectiva supraordonata, interventiile directe ale personajelor sunt cele care contribuie la fixarea scenei in memoria cititorului. Detaliile umplu de substanta relatarea: " a caruia ochi scanteiara ca un fulger", "se inchinara pana la pamant, fara a-i saruta poala dupa obicei".

Conflictul, factor determinant in desfasurarea actiunii unei opere epice sau dramatice, se prefigureaza de la inceput: boierii nu saruta poala voievodului, Lapusneanu ii priveste cu dispret. Personajele implicate in acest conflict exterior au interese si conceptii diferite. intalnirea lui Lapusneanu cu boierii constituie, de fapt, intriga nuvelei. Fiecare dintre cele patru motouri are functie rezumativa, anticipand actiunea prezentata in partea nuvelei pe care o precede. intors la domnie, Lapusneanu ia masuri energice impotriva boierilor care l-au tradat: pune sa fie arse cetatile, ca sa elimine posibilitatea de a complota, taie capete, pe care le atarna in fata palatului ca exemplu , confisca averile. Setea de razbunare il domina, iar varsarea de sange ii mangaie orgoliul ranit. Una dintre jupanesele boierilor ucisi o asteapta pe doamna Ruxanda in fata palatului si o roaga sa intervina pe langa domnitor pentru a inceta cu omorurile, amenintand-o ca va fi responsabila in fata lui Dumnezeu pentru crimele sotului ei: "Ai sa dai sama, doamna!"

Interventia domnitei, personaj prezentat in antiteza cu domnitorul, procedeul romantic avand rolul de a sublinia caracterul tiranic al lui Lapusneanu, este timida si determina o reactie violenta a sotului, care "duce mana la hamger". Stapanindu-se, domnitorul ii promite un "leac de frica". Sarbatoarea Sf. Ioan este prilejul folosit de voievod pentru a-i invita pe boierii adunati la biserica la un ospat de reconciliere. Scena este semnificativa pentru definirea caracterului personajului principal. imbracat in tinuta de gala, voievodul tine o cuvintare impresionanta, dar cu totul nesincera. Disimulandu-si intentiile, Lapusneanu face efortul de a-si domina trairile interioare, iar acest efort transpare in aspecte fizionomice: "era foarte galben la fata". Discursul este un "model" de ipocrizie. Gesturile dau veridicitate cuvintelor: "isi facu cruce".

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

La palat, cei 47 de boieri sunt masacrati de slujitorii pregatiti pentru acest eveniment. Motoc asista, obligat de domnitor, la scena masacrului, fara a sti care ii este soarta. Cativa fugari dau de stire in afara zidurilor palatului despre macel, ceea ce contribuie la adunarea unei multimi dezlantuite in fata portilor ferecate. Oamenii, la inceput dezorientati de intrebarea solului trimis de Lapusneanu pentru a afla ce vor, formuleaza revendicari importante, dar neunitare - "Sa ne micsureze dajdiile!", "Sa nu ne mai zapciasca!", "Sa nu mai platim biruri!" .

O voce din multime se impune ca vointa, determinand cristalizarea cererilor intr-o singura revendicare: "Capul lui Motoc vrem!" . Naratiunea atinge punctul culminant in acest moment, strigatul multimii devenind motoul partii a treia a nuvelei. Motoc este sacrificat, domnitorul indeplinindu-si promisiunea initiala. Bun cunoscator al reactiilor umane, Lapusneanu il sacrifica pe Motoc pentru a potoli furia "norodului" adunat in fata palatului. Domnitorul pozeaza in ipostaza de aparator al intereselor "prostimii", dispretuita, in realitate, ca si boierii tradatori. "Leacul de frica" ii este administrat doamnei Ruxanda fara menajamente: Lapusneanu insusi construiește piramida celor 47 de capete. Masacrul boierilor este urmat de alte pedepse, dar promisiunea facuta doamnei Ruxanda este respectata: celor ramasi in viata nu li se mai taie capetele.

Lapusneanu se retrage in cetatea Hotin, pentru a fi mai aproape de hotare, nelinistit de fuga lui Spancioc si Stroici, care au reusit sa scape de urmarirea oamenilor domniei. imbolnavindu-se de friguri, el cere sa fie calugarit, dar, cand isi revine din lesin, ii ameninta cu moartea pe toti cei prezenti, printre care se afla chiar fiul sau. Spancioc si Stroici se intorc in Moldova, si ii propun doamnei Ruxanda sa-l otraveasca pe domnitor pentru a-si salva viata.

Doamna ezita si cere sfatul mitropolitului Teofan. Interventia acestui personaj episodic este hotaratoare pentru fixarea destinului domnitorului. Ipocrit si disimulat, mitropolitul o sfatuieste indirect pe doamna Ruxanda sa-si ucidă sotul, lasandu-i impresia ca a absolvit-o de vina. Imoralitatea mitropolitului este insa evidenta. El foloseste, referindu-se la domnitor, o formula pentru iertarea mortilor, desi acesta este inca in viata: "Cumplit si crud este omul acesta, fiica mea; Domnul Dumnezeu sa te povatuiasca. Iar eu ma duc sa gatesc tot pentru purcederea noastra cu noul nostru domn; si pre cel vechi, Dumnezeu sa-l ierte si sa te ierte si pre tine."

Ultima amenintare a domnitorului - "De ma voi scula pre multi am sa popesc si eu" - ramane fara finalizare, ilustrand furia neputincioasa a unui personaj care a dominat totul. Deznodamantul actiunii, prezentand moartea domnitorului, nu coincide cu finalul operei. Acesta concentreaza artificial intregul si ii apartine naratorului omniscient, care face legatura dintre timpul cronicii si timpul cititorului (timpul diegezei si timpul relatarii) : " Acest fel fu sfarsitul lui Alexandru Lapusneanul, care lasa o pata de sange in istoria Moldovei."

Interventia naratorului in finalul nuvelei subliniaza caracterul moralizator al acestei opere, care ilustreaza prabusirea unui domnitor tiranic si autoritar. in raport cu incipitul , finalul propune o imagine antitetica a personajului principal. Domnitorul care, in incipit, isi afirma vointa neclintita de a-si relua tronul si de a-si impune autoritatea, devine, in finalul nuvelei, neputincios si supus

dușmanilor săi. Prezentat din perspectiva naratorului omniscient și obiectiv, Lapusneanu se construiește ca un personaj complex, văzut în ipostaze multiple: puternic și hotărât - "Lapusneanu mergea alături cu vornicul Bogdan, amândoi călări pe armăsari turcești și înarmați din cap până în picioare" - în incipit -, neputincios și slab în final: "Nenorocitul domn se zvarcolea în spasmele agoniei".

Obiectivitatea finalului - "La mănăstirea Slatina, zidită de el, unde e îngropat, se vede și astăzi portretul lui și al familiei sale" - creează impresia relatării în stil cronicăresc, deși Negruzzi nu e autor de cronică, ci de literatură. Readucând trecutul în atenția cititorului, Costache Negruzzi nu face munca de cronicar. El reconstituie o epocă și imaginea unui personaj din perspectiva celui care interpretează trecutul, pentru a-i sublinia valoarea de lecție de viață.